

## Mešlar Francek in njegov brat Peterček.

Fr. Pravda — Jožef Gruden.

XV.



konopaskovi so se odpravljali na pot. Francek si je pripravljaj voziček. Peterček mu je pomagal. Dogovorila sta se z gospodom župnikom in z gospodom učiteljem, da ju nekaj časa ne bo v šolo. Francek je bil že itak izpolnil dvanajst let in je hotel ponavljati s Peterčkom verouk in druge predmete, katerih se je bil naučil. Res, prav sposoben je bil za to in tudi trudil se je ž njim.

Stric Bojan jima je pri županstvu preskrbel potne liste. Hodila sta k njemu v vas, on pa k njima in jima je dajal dobra navodila, kako se morata vesti po svetu. S Franckom sta venomer premlevala nemščino; a če ju je hotel Peterček umeti, ju je moral vprašati, kaj sta govorila.

Doktorju sta sporočila, da bosta kmalu šla v Toplice. In dal jima je pisanje za dragega mu prijatelja, profesorja Korena v Pragi.

Prišel je zadnji dan. Voz je stal pred vrati. Hrano, perilo in obleko ter različne reči za vse slučaje, kakor: žlice in nože, vrvi in špago, šivanke in žeblje, niti in kosce platna za zaplate sta nosila dečka na voz. Naposled sta voz še nastlala s slamo in senom. Zateknila sta ob straneh obroče in nad te napela belo plahto.

Bilo je zvečer. Prijatelji so se sešli pri Konopaskovih, a mati je bila nekam potrta, češ, da se morda ne vrne več.

Bojan je dopovedoval to: »Toplice vam ne bodo škodovale, četudi vas ne bodo popolnoma izlečile. Ako ne boste popolnoma ozdraveli, vam bo vsaj odleglo. To morate poizkusiti na vsak način, da si ne boste nikoli očitali, da ste kaj zamudili.«

Gospodar in gospodinja sta materi segla v roko in ji obljubila, da jo spet sprejmeta, če ozdravi ali ne, in da bosta Francku in Peterčku pomagala, da prideta do rokodelstva in kruha.

Mati je bila ginjena, ko je vsem rekla »z Bogom«, zahvaljujoč se za vso ljubeznivost in stiskajoč dobrima gospodarjema roke.

Drugo jutro sta gospodar in gospodinja spremila potnike za vas prav do prvega klančka. Abraham se je zgodaj pripeljal. Kočijaž, po imenu Havelka, je hitel, švrknil po konjih, in voz je izginil, preden so se vsi še enkrat poslovili.

Tudi pes Vohač je seveda šel z našimi potniki v Toplice. Vse ga je rado imelo. Posebna prijatelja sta bila s Peterčkom, venomer se ga je držal. Imel je novo jermenje. Privezala sta dečka psa k vozu. Podveznici sta povesila na oje, da bi ga lahko vsak hip zapregla. Ali zazdaj je bil še svoboden kakor onadva in je tekal, kamor in kolikor se mu je zdelo: zdaj pred vozom, zdaj za njim, zdaj pod njim.

Peterček je hotel iti korakoma ž njim vred in res ga je dohajal. Pes je lajal, skakal; Peterček je pobiral kamene, jih opljuvával in metal na

polje. Ali kmalu sta opustila to, upehala sta se, trudna sta bila. Psu to seveda ni storilo nič, iztegnil je jezik in sopol. Ali Peterčku je bilo slabo.

Opustil je torej burke in je z umerjenim korakom stopal poleg voza. Abraham je sedel na vozu, pa je vprašal Havelka, ali bi ne vzel na voz še teh dveh otrok?

Voznik ni hotel in se je izgovarjal, da je obljubil samo njiju mater vzeti s sabo.

Dejal je: »Mater peljem rad zastonj, ker je bolna; dečka sta pa zdrava in močna, naj le peš gresta do Prage.«

Abraham mu je hotel za Konopaskovko posebej plačati, ko se je ž njim pogajal. Ali voznik ni ničesar vzel. Sedaj mu je ponujal za pivo, da bi dovolil dečkoma sest, vsaj kadar so šli navzdol.

Pa voznik je odgovoril: »Imejte denar; kar bo treba, bom storil iz usmiljenja.«

Francek in Peterček nista mislila na to, da bi se smela peljati.

Ali Peterčku je vsekako prišlo na misel: Na tem vozu se bržkone prijetno sedi, človek je pod plahto in na slami.

Pobahal se je proti bratu: »Kadar bom velik, si bom tudi enkrat najel voz. Sel bom malo na stran, da ne bo solnce v me pripekalo. Zunaj se bo prašilo, ljudje se bodo potili od vročine, jaz bom pa položil glavo v koš, pa bo bingljalo z mano. Tako bo, kakor bi se zibal.«

Brat je dvomil o tem, rekoč: »Kdor se vozi v kočiji, tisti se lepo ziblje. Na takem pokritem vozu pa trese.«

Peterčku se je takoj zbudila želja, da bi poskusil, kako se vozi v kočiji. Pa se mu je inako storilo, da si je ne bo mogel nikoli privoščiti, ker bi baje to dosti stalo. Ali upal je, da bo kdaj v kakšno zlezel, da bo vsaj videl, kako je kaj v njej. Pa saj kočije ne morejo biti bolj prikladne, kakor je njiju voziček. Mati se peljejo v Prago kakor gospa.

»Le čakaj, Francek,« se je vzradostil, »ko bova za Prago, bova skakala kakor konjička.«

Da bi mu Francek verjel, je Peterček poskočil, tekel in dirjal.

Proti Abrahamu in Havelku sta bila dečka vljudna. Kako tudi ne? Usmilila sta se bila moža njiju matere, torej jima morata biti hvaležna.

Ko je Havelka zlezel z voza, da bi šel malo peš, sta bila takoj dečka pri njem in sta se prijazno ž njim pogovarjala. On pa ni dolgo govoril ž njima, ampak sedel je zopet in ju je pustil, da sta tekla za njim.

Tega pa dečka nista vzela za zlo in nista mislila, da bi moglo biti drugače. Pa sta zopet pritekla k njemu, kadar je šel peš. Ako je kaj potreboval, sta mu storila; niti reči jima ni bilo treba. Zaupljiva sta bila in sta mu pripovedovala o šoli in svojem rokodelstvu. Kamor so prišli, sta vse opazovala. To bi moralo biti tukaj, ono pa tam. Breze bi dale metle, in rada bi mu jih nekaj naredila, če bi ne bilo na cesti.

Havelku je bila ta vljudnost malih Konopaskov všeč; ali ni bil ž njima prijaznejši in se je delal, kakor bi se prav nič ne zmenil zanja.

A dečka se nista ozirala na to. Nakrmila sta mu opoldne konja,

dala sta mu, da si je urezal njune pogače in sta se mu izkušala prikupiti popoldne kakor zjutraj.

In videl je mož, kako ljubita svojo mater. Sam je imel tudi otroke in si je želel, da bi ga enako ljubili.

Še bolj ga je pa iznenadilo, da sta se dečka tako vestno spominjala molitve. Redno sta molila zjutraj, opoldne in zvečer. Molila sta iz molitvenika in nekolikokrat na dan sta skupno molila tudi za mater.

Slišal je voznik tudi, kako je Francek poučeval mlajšega brata. Razlagal mu je sveto vero, računal ž. njim na pamet, dajal mu razne naloge in na tablico sta pisala, kadarkoli so razmere dopuščale.

Jako ga je veselilo, da sta vsakoogar pozdravila, kogar sta srečala, in da nista šla mimo križa ali kapelice, da se ne bi bila pobožno odkrila.

To vse je moža naposled omehčalo. Kljuboval jima je prvi dan. Ali že zvečer jima je ponudil, da bi lahko spala na njegovem vozu. Svoj jutranji sklep, da dečkov ne bo vozil, je povsem opustil. Pa še sam ju je pozval, da naj sedeta.

Francek in Peterček sta se mu zahvalila za dobroto, rekoč: »Bog vam povrni, da vozite mater; midva rada tečeva.«

Voznik pa je vzел enega za drugim, pa ju je posadil k Abrahamu na voz. Ni hotel, da bi šla dol, ampak je šel rajši sam peš, kakor bi jima velel: »Hajdita dol, fantka, zdaj gre navkreber!«

Ali dečka nista na to čakala. Brž sta skočila dol, zdaj spet gor, skakala in poskakovala in gledala k materi, pa se zopet veselo peljala naprej.



## Kabdal v miru in vojskinih časih.

Jože Plot.



Lani, ko so se vršila konjska prebiranja, je bil tudi Poljančev Rjavec vpoklican v vojaško službo. Tako je ostal njegov dolgoletni civilni bratec, ki je ravnotako kostonjev ko Rjavček, a mu je ime Ibrahim, sam, čisto sam v Poljančevem hlevu. In kar je še najhujše — tudi delo, ki sta si ga prej delila z Rjavčkom, je padlo z vsemi naporji vred na kosti ubogega Ibrahima. A sčasoma je dobil tovariša, skromnega in neznatnega sicer, pa saj je tudi najrevnejši družabnik dobrodošel, kadar je kdo zapuščen in nadložen. Ta pomoč se je prikazala z delom preobloženemu Ibrahimu v podobi starega, zaničevanega osla, ki sliši na ime Kabdal. Tako ime mu je namreč dal stric Peter, ki je financer in se razume tudi na zgodovino od vseh koncev in krajev. Stric pravi, da se je za Kabdala zval neki turški paša, ki je baje znal zelo hudo gledati, in Poljančev sivček gleda včasih ravnotako grdo kakor tisti turški Kabdal. Sicer pa to ni glavno.